

Kisebbségvédelem és külpolitika A budapesti kormányzatok magyarságpolitikája 1989 után

Cegléd, 2008. szeptember 17.

Bárdi Nándor,

MTA Kisebbségkutató Intézet,

bardinandor@gmail.com

Miről beszélek?

- **1. A fogalmakról**
- **2. A magyarságpolitika előző korszakairól**
- **3. Az egyes kormányzatok tevékenysége**
- **4. Stratégiai alapkérdések**

1. A fogalmakról

- Nemzetpolitika: a nemzetépítés kormányzati megjelenítése, az állam hosszú távú közösségi politikája
- Identitáspolitika: a magyar államnak a magyar nemzethez való viszonya
- Etnopolitika (nemzetiségi politika): a magyar államnak a nemzeti és etnikai kisebbségeihez viszonyuló politikája és az EU nemzeti/etnikai problémáival kapcsolatos politikája
- Magyarságpolitika: egyes kormányzatoknak a határon túli magyar közösségekre vonatkozó politikája: m–m kapcsolatok; nemzetközi és kétoldalú kisebbségvédelem; támogatáspolitiká
- Kisebbségpolitika: az elitek társadalomszervezése, reprezentációja és politikai érdekérvényesítése

Magyarok

Magyarországon	10,1 M	77,1%
Kárpát-medence	2,695 M	20,6%
Diaspora	0,2895 M	2,21%
<i>összesen:</i>	<i>13,089 M</i>	

Magyar származásúak

Magyarország	9 M
Kárpát-medence	3,2 M
Diaspora	1,72 M
<i>összesen:</i>	<i>13,272 M</i>

Magyarul beszélők

Magyarok	13,089 M
Izraeliek	0,2 M
Cigányok Szl-ban	0,1 M
Cigányok R-ban	0,1 M
Kárpát-medencei nem m.	0,1 M
Mo-on tanult diákok	0,01M
Görögök	0,005 M
Chileiek	0,001 M
<i>összesen:</i>	<i>13,605 M</i>

A szomszédos országok magyarsága

	<u>1920</u>	<u>1930</u>	<u>1991</u>	<u>2001</u>
Ausztria(Burg.)	26.153	10.442	6.763	5.445
(Cseh)szlovákia	1.087.343	585.434	567.296	520.528
Jugoszlávia	563.597	465.400	370.020	313.802
Vajdaság			339.491	290.207
Horvátország			22.355	16. 595
Szlovénia			8.174	6.000
Románia	1664.805	1.552.563	1.603.900	1.416.800
Szu/Ukrajna			155.711	151.516

2. A budapesti kormányzatok magyarságpolitikájának korszakai

- 1. 1918-1938/40/41: revíziós jövőkép lebegtetése
- 2. 1938/40/41-1944: többségi nemzetiségpolitika
- 3. 1944-1948: az eszköztelenség kora
- 4. 1948-1966/68: automatizmus kora
- 5. 1968-78/82/85: a probléma újrafelfedezése
- 6. 1978/82/86-1990: a magyarságpolitika intézményesülése

3. Kormányprogramok

- Antall-kormány:
az összmagyarság tudatosítása/ a probléma intézményesítése
- a) a kisebbségpolitika nemzetközi emberi-és kisebbségjogi normákra történt alapozása,
- b) Közép-Európában mintaadó intézményi modell megteremtése a kisebbségi kérdés kezelésére,
- c) a határon túli magyarok véleménye nélkül ne lehessen róluk Mo-on döntést hozni,
- d) kormányzati intézményrendszer és támogatáspolitiká létrehozása

- **Horn-kormány:**
- **konkrétságra és pragmatizmusra való törekvés, (modernizációs beszédmód)**
- a) a határon túli magyarsággal kapcsolatos politizálás nem veszélyeztetheti a térség stabilitását → a kérdéskör a külpolitikai mozgástérbe kerül, annak rendelődik alá,
- b) szélesebb partneri hálózat kialakítása a határon túli alapítványi rendszer révén,
- c) új partnerek megtalálása: UMDSZ, VMSZ, MKDM, és az önkormányzati politizálás

- **Orbán-kormány**
- **gond helyett adottság/ euronacionalizmus**
- külpolitikai felfogás: móló szerep,/nem válságkezelő
- EU csatlakozás, mint felzárkózás az egész nemzet részére → munkaerő-piaci pozíció erősítése
- osztogatás helyet programfinanszírozás előtérbe kerülése
- projektek: MAÉRT, státus törvény; htm felsőoktatás fejlesztés; stratégiai keretek (IKA, AKA)

- **Medgyessy-kormány**
- **a nemzeti közép politikájának legitimálása**
- a) a kedvezménytörvény konszolidálása
- b) a támogatáspolitikai döntések htm elitekhez helyezése

- **Gyurcsány-kormány**
- **baloldali identitásközösség építése**
- a) a kettős állampolgárságról szóló népszavazás kampánya
- b) nemzetpolitikai fordulat – a nemzeti felelősség programja, a nemzetpolitika újraértelmezése
- c) ágazati átalakítás

4. Stratégiai alapkérdések

4.1. Miért kell a határon túli magyarsággal Magyarországon foglalkozni?

- a) *történeti*: a magyar nemzet és Magyarország eltérő lehatároltsága
- b) *szolidaritás*: rokoni kapcsolatok, geopolitikai felelősség
- c) a két vh elvesztett magyar állam *felelőssége* volt állampolgárai leszármazottai iránt
- d) a magyarországi demográfiai és *munkaerőpiaci* problémák kezelése érdekében szükséges migráció

4.2. A lehetséges alapelvek

- Az erőszakmentesség elve
- Az egyetemes magyar közösséghez való tartozás joga: a szabad és akadálymentes kapcsolattartáshoz való jog
- Nem a határok helyét, hanem azok minőségét kell megváltoztatni.
-
- Az országon belüli jogegyenlőség: az önkormányzati jogokon keresztül
-
- A htm önálló intézményrendszerre jogosult.
- A htm érdekeinek nemzetközi képviselete a mindenkori magyar kormányzatok feladata a nemzetközi fórumokon.
- A magyar költségvetésnek és a közalapítványi struktúrájának folyamatosan része a határon túli magyarság támogatása

4.3. A kialakult stratégiák

- **kisebbségvédelem:** a) jogi, politikai érdekvédelem, nemzetközi és kétoldalú kapcsolat.
  - b) társadalomépítés, társadalmi modernizációs gazdaságfejlesztés
- **nemzetegyesítési ideológia:** a) egységes nemzet
  - b) szerződéses nemzet / regionális nemzetközösség
- **regionalizáció:** a) határ menti területek fejlesztése
  - b) fejlesztési régiók - történeti régiók - etnikai területek: társ-szerkezet
- **tündérgert vízió:** érintetlen és küzdő magyar világok képe és eszménye
- **elmúlás kép:** a demográfiai és a migrációs folyamatok nyomán a htm kérdése fél évszázadon belül lekerül a napirendről

4.4. Alapkérdések

- **jövőkép:**
  - a) szülőföldön maradás
  - b) sajátos státuszok kialakítása
  - (etnikai kulturális reprodukció vagy politikai közösség)
- **történeti folyamatként:**
  - a) integráció - migrációs és revitalizációs folyamatok
  - b) asszimilációs és elszegényesedési folyamatok
  - c) társadalmi esélyegyenlőtlenségek növekedése